

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob **torških, četrških**
in **petkih**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za šest mesecev f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece 2.— 4.50
za pol leta 3.— 9.—
za vsa leta 12.— 18.—
Navešale je plačevati naprej na naročbe
brez priloge naročnine se sprava ne
ozira.

Posamične številke se dobivajo v pro-
dejarnicah tobaka v Trstu po 20 avr.,
izven Trsta po 4 avr.

EDINOST

Oglaš se račun po tarifi v petiti; za
naslove z debelimi črkami se plačajo
prestop, kolikor obsega navadnih vrst (to
Postlana, osmrtnice in javno zabvalo,
maši oglasi itd. so računajo po pogod e

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, kor nefrankovano se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase spre-
jema *„Sprejemništvo ulica Molina pi-
sola št. 3, II. nadst. Naročnine in oglase
je plačevati loco Trst. Odpri reklama-
cije se proste poštnine.“*

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč!

Odprta pismo

njeg. ekscelenci, ministru nauka, grofu Latourju
na Dunaju.

Ekscelencia!

Pred nekoliko meseci že sem se bil obrnil
na tem mestu do prednika Vaše ekscelence
ebupnim klicem: rešite vendar enkrat te nesrečno
šolsko vprašanje tržaško!

Ekscelencia! Lojalno in ukeželjne slovensko
prebivalstvo v mestu tržaškem ponavlja danes ta
klic na Vašo addresso v imenu pravice, v imenu
pametnega pedagogičkega načela, v provspah pouka
in v imenu humanosti. Pa še iz nekega drugega
razloga.

Ekscelencia! Prosil bi Vas, da si nekoliko
preočite položaj vestnega slovenskega očeta v
Trstu, ke ne ve, kam naj bi poslal svojega otroka.
Slovenski oče v Trstu ne more pošiljati svojega
otroka v slovensko šolo, ker je — ni! Imamo pač
jedno zasebno šolo, ali ta ne zadošča niti za otroke
jednega samega okraja. Ako se hočete Vaša eks-
celenca uveriti o ekzistenci slovenskega življa v
Trstu, prosim Vas najudaneje, da si daste pred-
ložiti statistiko ljudskega štetja, statistiko naše
zasebne šole pri sv. Jakobu, statistiko nemške
državne ljudske šole, in slednjic tudi statistiko
celo italijanskih osnovnih šol! Številke te stati-
stike Vam bodo govorile dovolj jasno, da si i tam
ne izveste popolne resnice.

Rekel sem, da je še neki poseben razlog, ki
govori za to, da se Slovincem tržaškim čim prej
zasnuje ljudska šola. Ta razlog je: ker nočejo in
ker ne morejo pošiljati svojih otrok v italijanske
osnovne šole! Ekscelencia! Nočem rekrimirati tu,
nočem težiti in obdolževati. Ako bi bili Vaša eks-
celenca tako doberni, da bi se dali zanesljivo
obvestiti o tozadevnih odnošajih, potem bi nas
umeli gotevo, da želimo mi le jedine to, da se
naši otroci vzgoje v prave, čuteče državljane av-
strijske!

Ostaja nam torej jedino še državna nemška
ljudska šola. Postimo na strani dejstvo, da na tej
šoli absolutno ni prostora za toliko otrok. Prigo-
varjati hočem na drugo stran. Vsa čast tej šoli!
Dobra je in na dobrem glasu so nje učitelji. Ali

PODLISTEK.

Hudič na biciklu.

Spisal Manjšeslav.

„Papa! Papa! Glej no, glej!“

Hodila sva po Korsu, jaz in moj Vladimir.
Obljubil sem mu, ako bode priuen in ako ves
teden ne bode jokal nijedenkrat, da na večer pred
Miklavžem pojde z mano v mesto.

No, videti bi ga bili morali, tega mojega
Vladimirja! Ves drug človek, Vam rečem, pravi
možak; in če bi mi ne bilo še v živem spominu, kako
se je baš pred jednim tednom, pobivši si nos, drl
na vse grlo, da je bilo podobno njegovo lice luni
pred dežjem — na vero, da bi ne znal, kako jeka.

Kakor rečeno, za to njegovo junaštvo sem
ga tudi obdaril bogato. V prvo sva šla po Korsu
in si ogledala vse te krasote, ki so izložene ondi;
prav za prav je ogledoval več Vladimir, moji po-
gledi in moje misli so bile vse drugod — ondi
na vrveči množici velikih otrok, katerih nekateri
imajo uprav angeljska lica. Zlasti se mi je zdelo,
da iščejo moje oči baš neko „izbrano“ lice in to

nje učni načrt ni primeren za vse one, ki so prišli
v to šolo brez poznanja nemškega jezika. Da bi
videli Vaša ekscelencia, kako se mučijo ubogi slo-
venski otroci! Ne morda zato, ker niso nadar-
jeni ali da bi jim predmeti delali težave. Ne:
ogromne so težkoče, ki jih morajo premagovati v
jezikovnem pogledu. Otrok je bister in bi vese-
ljen in razumom sledil predavanju učitelja, ako bi
ga umel. Sledil bi učitelju in napredoval. Ali šga
ne razume, ker je že v prvem razredu pouk v
nemškem jeziku. To mori duha v otroku, to mori
veselje do učenja, to mori talente med našimi
otroci. In to je na veliko škodo naši narodnosti,
pa tudi splošni omiki med slovenskimi sloji trža-
škega prebivalstva.

Ne mislite ekscelencia, da smo Slovenci na-
sprotniki učenju nemškega jezika! Ne, ekscelencia,
tudi mi poznamo vrednost poznanja nemškega je-
zika. In zato nimamo nič proti temu, nasprotno,
mi želimo celó, da se naši otroci uče temu jeziku.
Ali naš priprosti razum nam pravi, da bi se mo-
ralo to goditi po jedino pametnem, zdravem pe-
dagogičkem načelu: na podlagi materinega
jezika!

To nam pritrđi gotove sleherni pedagog, da
se nikakor ne moreta razvijati enakomerno učenca,
katerih jeden je več učnemu jeziku, drugi pa ne.
Peslednji mora zaostajati, da-si morda visoke
nadkriljuje prvega po svojih duševnih vrlinah. V
takem položaju se naši slovenski otroci v Trstu,
ekscelencia. Prepuščam pa pravicoljubju Vaše eks-
celence sodbo o tem, da-li se tržaškim Slovincem
godí krivica ali se ne godí o takih odnošajih v
ljudskem šolstvu.

Znano je morda Vaši ekscelenci, da se mestna
občina — braneča se ustanoviti slovensko ljudske
žolo — sklicuje na tisto določbo v zakonu e po-
trebni daljavi 4 kilometrov in pa na šole v oke-
lici. I v tem pogledu bi bilo dobro, da bi se Vaša
ekscelencia dali zanesljivo obvestiti o nastopnih
okolnostih:

Kakove so te šole po okolici? Ali je učni
zistem na teh, kmečkemu prebivalstvu namenjenih
šolah tak, da bi odgovarjal potrebam mestnega
prebivalstva? Kakovi so нравstveni in socijalni
odnošaji v tem mestu in ali more vesten oče o

je bil uzrok, da je Vladimir svoje oči sam pasel
po razsvetljenih oknih.

Hkratu pa me je potegnil za suknjo s tako
silo, da sem moral obstati; o tem je kričal v
jednomer in kasal v neke okno, kjer so bila iz-
ložena lepa Miklavževa darila.

A prst Vladimirjev je bil trdovratno obrnen
le v gorenjo stran okna, kjer je sedelo četero
krasnih „hudičkov“ na — biciklu.

Pravijo, da je trenutok tudi v življenju naj-
resnišega možaka, ko se kaže, da je od dobe nje-
govih otroških let minolo samo nekaj več časa,
v katerem času se je malce raztegnilo njegovo
telo, morda tudi malo ovenelo tu in tam, sicer
pa da ni nikakega razločka med njim in možem,
ki diha božji zrak še le borih dva tisoč dnij. Tak
trenutek je bil oni, ko sem, sledé prstku svojega
Vladimirja, zagledal v oknu ono fenomenalno pri-
kazen našega časa.

No, nisem si mogel kaj, da me je vlekla
neznano silo, vstopil sem v prodajalnico z Vla-
dimirjem in jel nakupavati to in ono za „Miklavža“.
Sam ne vem, kakov obraz sem moral kazati mej

teh odnošajih puščati svojega otroka, da bi sle-
herni dan zgubljal po cele ure na ulicah, mejpo-
toma v šolo? Kaki so vremenski odnošaji na tem
tržaškem ozemlju, zlasti v zimskem času? In sled-
njic treba, da se date obvestiti, da-li niso šole po
okolici prenapojnjene že po lastnih otrocih?

Mi vemo, kakev Vam bode odgovor na ta
vprašanja, ako bode poročevalec — vesten! Ta
odgovor bođe klasična priča v prilog zahteve
Slovincem po jedni ljudski šoli v mestu tržaškem.

Ekscelencia! Ako premislite dobro o stvari
in na vse strani, ne morete se odtegniti prepri-
čanju, da so na naši strani načelo pravice, peda-
gogiško načelo, načelo človekoljubja, interes splešne
izobrazbe in z ozirom na tukajšnje javne odnošaje
tudi interes avstrijske misli, ko zahtevamo, naj se
nam vsaj začetni pouk deli v materinem jeziku.
In se ne morete odtegniti nvejenju, da se nikakor
ne da opravičiti trma mestne občine.

Ako pa že menite ekscelencia, da izvestni,
meni nepoznani viši oziri ne dopuščajo, da bi se
dotikali občutljivosti mestne občine, potem pa
čujte ekscelencia, našo ponižno prošnjo: *Naj da
država na nje lastne stroške tudi nam, kar je dala
Nemcem tržaškim, katerih je vendar veliko manj po
število, nego pa nas Slovincem: ustanovi naj nam
ona jedno ljudsko šolo! Zadovoljnost tisočev zvestih
in lojalnih državljanov na toli eksponirani točki bi
bila pač zadostna odškodnina za par borih tisočakov
na leto!*

Ekscelencia! V imenu slovenskih starišev
tržaških Vas prosim, da blagoizvolite obrniti svojo
pozornost tem mojim vrticam ter da čim prej
ukrenete potrebno po spozaanju, ki Vam more
priti o stvari.

Vaši ekscelenci ponižno udani

Slovenski oče.

Sedaj se perejo!

Omenih smo bili že v tem listu, kako so
Nemci zanesli svojo politiko tudi na čisto gospo-
darske polje.

Vsako leto se vrši namreč na Dunaju shod
avstrijskih agrarcev. Na te shode prihajajo zastop-
niki dežel, deželnih odborov in kmetijskih družeb,

tem, ko sem razbiral tiste vire otroške sreče, to
pa vem, da sem radeval jedno na drugo ter da
me je osobe prodajalnice motrilo nenavadnim
pogledom.

Tudi dvema mladima damama, ki sta se
nabajali istočasno v prodajalnici, se je moralo zdeči
moje početje čudno, ali vsaj zabavno, kajti opazil
sem, da se ozirata po meni in si šepetata o tem
nekaž na uho.

Vladimir je ogledoval lepotije prodajalnič-
nega bogastva in je pri tem popolnoma pozabil
na me; vporabivši to ugodno priliko, sem šepnil
prodajalničarju nekaj na uho, na kar mi je le-ta
skrivaj izročil nekaj v papir zavitega, kar je skoraj
izginilo v žepu mojega plašča.

Vladimir ni prav nič opazil vse te mani-
pulacije, pač pa oni dve dami, ki sta čedalje večim
zanimanjem motrili vse to. Konečno sem nabral
vsega dovolj in naprosil, da sa mi takoj doloži
na stanovanje. Napisal sem svoj naslov in odšel
z Vladimirjem, o čemer pa nisem pozabil pokloniti
se obema damama uprav gracijozno.

(Zvrčetek pride.)

da se posvetajejo o vprašanih poljedelske in gospodarstvene pravici. Pustimo na strani vprašanje, ali se morejo ponášati ti shodi kakimi pozitivnimi uspehi? To jedno pa jim treba pripoznati, da jim je namen dober! In to ne le z gospodarskega in poljedelskega stališča. Tudi se stališča mejsebojne — strpljivosti! Ali ni, da bi se moral veseliti človek — ako ima le količkaj blagega čuta v sebi — ako se je v sedanjih časih, ko tako srdito in visoko pljuska valovje političnih, narodnih in socialnih strasti, kje pokazala kaka nevtralna točka, na kateri morejo ljudje pozabljati, da govore različne jezike in da so izišli iz različnih narodnosti, ter morejo občutiti le to jedno, da smo vsi prišli iz rok stvarnika, da smo vsi ljudje in da smo na vse zadnje vendar le vsi člani velike družine, kateri pravimo človeštvo? Da smo torej vendar le navezani jedu na drugega! Takih nevtralnih točk se moramo le veseliti. Taka točka so bili torej tudi in seštevno vsakoletni shodi avstrijskih agrarcev na Dunaju. Tem frivolnejši in brezvestnejši je oni, ki po herostratski ruši take točke. To se storili v resnici Nemci. Na posvetovanju, ki se je vršilo pred shodom, so sklenili nemški delegatje, da postavijo predlog, naj se shod odloži, ker — čujte sedaj! — pride na shod kakor delegat tudi predsednik zbornice avstrijske, vitez Abrahamovič. Češ: s tem možem vendar ne moremo delovati skupno! Gospodje nemški delegatje so torej aparat zasakali tako, da je senca obstrukcije v parlamentu padla tudi na agrarni shod, na polje povsem nepolitiške pravice. Na dlani je, da je bila to grda politična demonstracija v prvi vrsti proti Poljakom in Čehom in potem seveda proti vsem avstrijskim Slovanom. Istotako je naravno, da tako izzivanje ni moglo ostati brez posledic, obžalovanje vrednih morda manje v gospodarskem pogledu, nego pa iz ozirov na medsebojne odnose med Nemci in nenemškimi narodnostmi. Poljaki so se oglašali takoj krepkimi protesti in njim so sledili Čehi. Toliko predsednik shodu agrarcev, češki velikaš princ Lobkovic, kolikor podpredsednik, Poljak Czeck, sta takoj položila ti svoji časti. Baklja narodnega prepira je bila vržena tudi med agrarce. In to so storili Nemci.

Toda med Nemci je tu pa tam tudi kakov trezen mož. Nekaj tacih mož je menda tudi v predsedstvu kmetijske družbe dunajske. Le-ti so se ustrašili svojega lastnega čina. Še le odločna reakcija od slovanske strani jim je obudila vest in zavest, da so se pregrešili na ciljnih agrarskih shodov, da so torej igrali grdo igro, zanašaje prepire in strasti na nevtralna tla.

Zavest o sterjeni krivdi je prisilila predsedstvo kmetijske družbe, da je poslalo v svet neko „pjasnilo“, zakaj so tudi nje delegatje glasovali za oni animozni predlog. Res, zanimivo je, kako se trudijo sedaj gospodje, da bi dokazali, da niti mislili niso na kako demonstracijo, in priznavajo, da je v Avstriji različnih narodnosti ter da je potrebno, da kmečki stan vseh narodnosti postopa zložno v povspesevanje svojih ukupnih interesov.

Pod utisom zadnjih političnih dogodkov sedanjih — tako pravi ono pjasnilo, da bi opravičilo odložitev shoda — ne bi bilo prave pozornosti za poljedelska vprašanja. Na shodu agrarcev se morajo razpravljati stvari brez narodnih in političnih ozirov in predsodkov. Ker se je sklep radi odložitve shoda smatral z mnogih strani kakor politična demonstracija, naperjena proti nenemškemu delegatom, povdarja kmetijska družba, da ravno nasprotno je res. Nižjeavstrijski delegatje povdarjajo, da bi bilo naravnost nezmišljeno, ako bi hoteli zanašati narodne prepire tudi na shod agrarcev. Saj vedo, da v monarhiji živi več narodnosti. Na shodih morajo biti zastopani poljedelci vseh narodnosti, ako hočejo dosežati isti svoj namen. Celotno narodno stališče nemškega bi bilo obsojati, ako bi nemški poljedelci odklanjali sodelovanje poljedelcev drugih narodnosti, kajti take združenje je potrebno v podkrepljenje prav tistih razredov ljudstva, v katerih ima narod svoje korenike*.

Tako govore gospodje sedaj, po požaru. Veliko lepega, dobrega in pravega so nam povedali tu trezni nemški možje v kmetijski družbi dunajski. Dobro znamenje to, da je med Nemci še takih mož, katerih še ni doseglo tisto besneče valovje Schönerejeve zbesnelosti — vistega fanatizma, ki ne pozna ozirov niti do interesov svojega lastnega

ljudstva. Ali nekaj čudnega imajo na sebi ti nemški zmerni možje: navada jim je, da vedno prihajajo prepozno se svojimi lepimi in treznimi nauki in nasveti. Prepezo, ko je že krava iz hleva. Zakaj niso gospodje povzdignili svojega glasu takoj, ko se je storil tisti nesrečni sklep? Zakaj niso povedali takoj, da so le iz stvarnih razlogov glasovali za odložitev shoda? Zakaj niso protestovali takoj proti grdi demonstraciji, naperjeni proti Poljaku Abrahamoviču? Shod agrarcev nima odločati o tem, da-li je Abrahamovič kaj zagrešil kakor predsednik zbornice. Na agrarnem shodu bi bil on le delegat, le agrarec, kakor vsakdo drugi. Ali so menili res, da bodo Poljaki molčali na tako žaljenje? Ali so menili zares, da se Čehi ne pridružijo povsem opravičeni reakciji Poljakov? Sedaj govore, sedaj še le obsojajo na vse hvale vreden način one, ki v svojem fanatizmu vidijo le politiko tudi tam, kjer gre za — kruh, kjer gre za existenco onih, ki so steber človeški družbi; ne le med Slovani, ampak istotako tudi med Nemci. Gospodje priznavajo sedaj, da v Avstriji žive različne narodnosti. Kakor hitro pa je tako, je tudi Nemcem dolžnost, da se ne odtežajo spoznanju, da vse te narodnosti imajo pravico do življenja istotako kakor Nemci. Ali pa ne pravi vest tem „zmernim in treznim“ možem, da se tudi oni nekoliko krivi na sedanjih žalostnih odnosih, ker nimajo toliko poguma, da bi javno, odločno in ob vsaki priliki brez odlašanja in cincanja nastopali proti tistemu nemškemu besnenju, ki noče trpeti nikogar poleg sebe in ki je torej v kričečem nasprotju z istimi lepimi nazori, katere izjavlja predsedstvo kmetijske družbe dunajske v svojem geri omenjenem „pjasnilu“. Le nekoliko več doslednosti in iskrenosti, o gospodje! Ne samo tako akademski v „pjasnilih“, pisanih v svoj lastni zagovor, ampak tudi v dejanjih, v vsem svojem nastopanju mora kazati mož svoje boljše prepričanje. Ne, nekaj tolažljivega je vendar na vsem tem nemškem besnenju. To namreč, da posledice divjanja Prusjakov bo slednjic občutilo tudi nemško ljudstvo samo. In potem mora priti spoznanje!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 10 decembra 1897.

K položaju. Prav smo imeli, ko smo rekli, da je vzajemnost med nemškimi skupinami le navidezna in ne resnična, da je le hipna, ker so jedini le v sovražtvu do Slovanov. Ko pa pride trenotek, da bi morali delati pozitivno, tedaj se gotovo razbije to jedinstvo. Tako smo rekli pred par dnevi in danes že se potrjujejo te naše besede. Hoteli se izdati ukupen manifest do naroda nemškega, ali niti v ta namen se niso mogli zjediniti, da bi samo povdarjali ukupna načela, kamo-li da da bi jih mogli izvrševati praktično.

Nemške skupine izdaje vsaka svoj poseben oklic; liberalno veleposestvo pa ne izda nikakoga.

Zadnje čase so nemške novine trosile vest, da se se pogajanja med Nemci in Čehi razbila v prvi vrsti ob intrigah konservativnega plemstva, češ, da se isto boji, da pride ob ves upliv in ugled, ako bi prišlo do sprave med narodi. Sedaj sta izdala toliko češki klub kolikor klub konservativnih veleposestnikov izjavi, da se one govorice povsem neosnovane.

Včeraj je imela parlamentarna komisija dnevnice daljšo sejo, v kateri so razpravljali o ukupnem manifestu vse večine do volilcev. Dočim čitamo v laških listih, da pogajanja niso dovela do uspeha, pa čitamo v včerajšnjem „Slovencu“, da parlamentarna komisija večine poda izjavo, v kateri je povdarjena solidarnost večine tudi za bodočnost.

O nskanah vlade poročajo, da ista nameruje zopet pričeti s pogajanjmi, in sicer v mesecu januarju. Vlada se nadeja, da dotlej bodo stranke bolj naklonjene spravi.

Državni zbor se zaključil takoj, ko delegacije završe svoje delo. Nikdo pa ne slutil, kdaj se zopet snide isti. Med tem se sklicujejo deželni zbori.

Značilna za sedanji položaj je morda tudi vest, ki je priobčujo „Slov. Narod“, da sta namreč došla na Dunaj namestnik štajerski in deželni odbornik Robič. Njiju prihodu da se pripisuje več politična važnost. Poročevalec „Narodov“ pridočaja še, da je ta prihod v zvezi z raznimi osebnimi spremembami na najvišjih mestih.

Iz delegacij. Nadaljevalje poročilo iz avstrijske delegacije, preiti nam je k naslednji točki:

vojna mornarica. V zaljni seji delegacije je omenjal delegat poslanec Kafian avstrijskega brodomnega prometa. Obžaljuje, da je Avstrija ukljub svoji ugodni geografski legi tako malo udeležena na prekomorski svetovni trgovini. Govornik se pritožuje o zapostavljenju Slovanov po arzenalih in o protežiranju italijanskega elementa; želi, da se zasnuje jedna slovanska šola v Pulju. — Vice-admiral Spaun kaže na neugodne razmere v naši mornarici ter povdarja potrebo, da se ista pomnoži. Ni mu znano, da bi se bilo kaj premenilo v sistemu stavb v mornarici. Uvedba trgovinskih atašajev je težka stvar, ker je večina trgovskih ladij zastarela. Govornik zagotavlja, da se vodstvo mornarice prizadeva za napredek ljudskega nabiranja. Za slovanski jezik so se ustvarili kurzi v Pulju z namenom, da člani štaba zamorejo občevati se svojimi podložniki. Govornik je povdarjal, da je umrl baron Sterneck neumorno skrbel za prosep mornarice v Pulju. Konečno je omenil govornik tudi vprašanja živil mornarice. Po sklepu tega poročila se je vsprejel proračun mornarice. Delegacija je konečno potrdila sklepni račun za leto 1895. Tekom razprave je omenjal državni finančni minister Kallay porabe bosanskih čet v Gradcu. Minister je dejal, da se zamorejo bosanske čete porabljeni na kakoršnekoli kraju naše monarhije in to na podlagi bosanskega brambenega zakona in specialnega zakona od leta 1890. Poraba bosanskih čet v Gradcu je bila torej popolnoma zakonita. V imenu skupne vlade zamore izjaviti minister, ba izvršujejo bosanske čete svojo vojaško dolžnost povsodi istotako točno, kakor druge avstrijske čete. Z rešenjem peticij so bile dovršene meritorne razprave delegacije. Prihodnja seja se naznani pismenim potom.

Avstro-Ogerska in Avstrija in Ogerska.

Z osirom na dogodke v avstrijskem drž. zboru in v ogerski zbornici piše oficijozna „Wiener Allgem. Zeitung“, da je jako nevarna igrača to, kakor nastopajo avstrijske stranke med seboj. Kaiti iz krize med strankami, iz parlamentarne krize, utegne nastati nekega dne kriza monarhije. Danes imamo še Avstro-Ogersko, kaj pa, ako bi izpadla tista vez „-“ med obema besedama in bi se potem glasilo: Avstrija in Ogerska? To je nevarnost, katero povzročajo se svojim vedenjem avstrijske stranke in katere nevarnost postane še večja, ako bodo te stranke trdovratno odrekale to, kar je potrebno za obstoj države.*

Te besede dunajskega lista se nanašajo vsa kakor na dejstvo, da je Ogerska samostojno določila svoje razmerje do Avstrije za dobo jednega leta ozirom na banko in trgovske in carinarske stvari.

Ta nevarnost, da bi se namreč Ogerska popolnoma odcepila od Avstrije, tako, da bi bila le krona jedina vez med njima, danes še ni akutna, ker Madjari se danes še ne čutijo dovolj močne in krepke, da bi le na svojih ramah mogli nositi težko breme povsem samostojne države. Ali želja po odcepljenju živi v Madjarjih in se pojavlja gotovo z vso silo svojo, čim bodo menili Madjari, da so dovolj pripravljeni za to veliko akcijo. To je povdarjal tudi naš dunajski dopisnik v zadnjem izdaju tega lista. Gotovo je torej, da nevarnost, ki danes še ni akutna, se bode vekšala v isti meri, kakor se bodo jačili Madjari na stroške te države. To pa se bode godilo tako dolgo, dokler bo veljala dosedanja, za to polovico krivična pogodba med obema pelovicama, oziroma, dokler se odnosi v avstrijskem parlamentu ne ozdravijo tako, da bo zmožen izdati odpor proti nezmernim zahtevam Madjarov. Ako pomislimo le na to dejstvo, na ogromno škodo, ki jo trpi prebivalstvo te polovice vsled sedanje pogodbe, stopa nam živo pred oči, kako zločinski so postopale nemške stranke, ko so uvele obstrukcijo ravno v tem resnem trenutku in se s tem naredile naš parlament nespособnim za delo v pravično premebo dosedanje pogodbe. Naj se le izgovarjajo Nemci in socialisti, da saj so ravno oni najodločneje proti dosedanji pogodbi! To pa je zgolj sofistika, ki more preslepiti le onega, ki ne zna misliti. Ni zadosti, da je kdo zoper dosedanja pogodbo, ampak mora tudi hoteti, da se na nje mesto postavi kaj drugega, boljega. Kdor razdira dosedanja pogodbo, a zjedno enemogoča delo za novo — in tako je delala obstrukcija —, ta dela za anarhizem. V tako anarhističko stanje vendar ne more privoliti država,

ker to bi bilo začetek koncu. In tako vidimo sedaj vlado, kako poseza po neparlamentarnih sredstvih, da reši začasno pogodbo in mora biti še hvaležna Madjarom, ako privole v tako rešitev. Narodi avstrijski pa morajo z milijoni poplačati to „dobroto“ Madjarov.

To so lastni pridelki z obstrukcijske njive. In takemu sadu so pridno prilivali tudi privilegovani rešitelji ljudstva v socialistiškem taboru. Kakor vidimo, je „rešilna akcija“ teh gospodov jako „dragocena“ za siromašno prebivalstvo. Za prebivalstvo, da! Sicer pa se smejejo vsi v pesti: Madjari, voditelji Nemcev in volitelji — socialnih demokratov. Ugodno pogodbo? Razbramenjenje te polovice? Kam mislite? Od kje bi potem izvestni patentovani „reševalci ljudstva“ jemali pretveze za zgražanje nad drugimi ljudmi? To bi bila vendar poguba njih — rokodelstvu!

Vzajemnost med Čehi in Poljaki. Nemci sanjajo sedaj, česar bržkone niso hoteli sejati. Menda nikdar še do sedaj ni bilo tako intenzivnih pojavov solidarnosti med obema severnima plemenoma avstrijskih Slovanov, med Čehi in Poljaki, kolikor jih je sedaj. V torek je prišlo v gledališču v Lvovcu do velike manifestacije poljsko-češke vzajemnosti, in sicer se je priredila ta manifestacija pod vodstvom poljskega plemstva.

Nadalje javljajo iz Lvova, da je po padu grofa Batenija od dne do dne vidnejša sprememba v konservativnih krogih in mej plemstvom poljskim Čehom v prilog in glasneje in glasneje je čuti povdarjenje slovenske vzajemnosti.

Tudi v Krakovem se pripravljajo velika manifestacija. V nedeljo bode tam velik shod, katerega se udeleži mnogo poljskih poslancev in pa odposlanci češkega kluba. Gotovo je, da prebivalstvo priredi najslajnejši vsprejem češkim gostem.

Gverner na Kreti — Slovan? Že dlje časa molči vprašanje imenovanja gvernerja za Kreto posebno ozirno na osebo, ki bi se naj določila za to nazno mesto. V zadnji čas se je mnogo govorilo o nekem Nemcu Schäfferju, katerega so baje akceptirale velevlasti — sveda izvzemši Rusijo, katera se ni izpregovorila zadnje besede na Vztoku. Schäffer je služil več časa v angleški vojski in o njem se je govorilo, da bi preveč nagibal jedno uho na angleška šepetanja in tega niti sultan ne bi želel. No, sedaj pa je Schäffer izgubil s pozoriščarji in že se imenuje Slovan Božo Petrovič Njeguš kakor bodoči gverner na Kreti. Njgusa pa da so velevlasti že definitivno sprejele v kandidaturu; celo Angležka da je zadovoljna z njim. Ako pa so vse velevlasti za Njeguša, tedaj ni dvoma, da sultan ne bode delal ovir in Kreta bi imela poveljnika, kateri bi jej naj bolje pristojal, ker ne bi pomagal širiti nemškega „Drang nach Osten.“

Različne vesti.

Mestni svet tržaški je imel pred sinoči svojo XXVIII. javno sejo. Župan je prijavil, da je brzojavnim putem sporočil mornarici sožalje na smrti admirala Sternskega, občini Umag pa na smrti nje župana Defranceschija. Pogodba z inženirjem Smrekerjem za izdelanje podrobnega načrta za vodovod Reka-Batrica se je že podpisala. Župan je prijavil nadalje, da je državno sodišče odbilo pritožbo občine proti odredbi namestništva, s katero se je razveljavil sklep mestnega sveta za uničenje volitev svetovalca Nabergoja. Razsodno so izročili jurdiškemu odseku, da se isti posvetuje o stališču svetovalca Nabergoja do mestnega sveta. Brez razprave se je vsprejel predlog municipalne delegacije za uravnavo isterske ceste. Eksekutiva je dobila nalogo, naj stori potrebno, da bode država nosila polovico stroškov. To je prav, kajti to delo je res nujno potrebno. Drugače pa mislimo o predlogu, vsprejetem tudi brez razprave, glasom katerega se sme porabiti do 350000 gl. za razširjenje in oplešavo pokopališča pri sv. Ani 350000 gl. niso mačje solze. Pijeteta do mrtvih je lepa stvar, gorjé, kjer ni tega čuta. Ali tudi v tem pogledu velja: Ne pretiruj! Sosebno pa, ker je med živimi toliko potreb in toliko — lačnih. Ta denar si hočejo izposoditi od jedne tržaških bank.

Daljša razprava se je vnela o predlogu municipalne delegacije, da se izdelanje načrtov za novo norišnico izroči načelniku mestnega stav-

benega urada, inženirju Lorenzuttiju. Iz svot, ki so določene za to gradnjo, naj se mu dovoli 9000 gl za poplačanje pomožnega tehničnega osebja. Proti tem predlogom je govoril svetovalec Gairinger, mené, da naj bi to delo prevzel kateri privatni tehnik in naj bi se razpisal natečaj v ta namen. Nadalnje razprave so se udeležili župan, svetovalci Luzzatto, Costantini, Gairinger Venezian in inženir Lorenzutti. Konečno sta se odklonila oba predloga svetovalca Gairingerja in so se vsprejeli predlogi mestne delegacije. Seja se je zaključila ob 9. uri 10 minut zvečer.

Kako se Italijani „love“ na Dnnaju. O tem ima zadaja „Nasa Sloga“ nastopno mično črtico: „Znano je, kakim načinom so Italijani došli v parlament. Znano je, kakovo je bilo njih vedenje v parlamentu. Znano je, da so hoteli biti celo posredovalci mej Čehi in Nemci; prav oni, ki ne privoščajo nikakih pravic Hrvatim in Slovencem v Primorju. Italijani bi bili radi šli z desnico, v kolikor se je vlada naslanjala na desnico. Srce pa jih je vlekel k levičarjem. Po vsakem že dovršenem glasevanju — torej, ko niso mogli več ni koristiti ni škoditi — razglašali so hitro po novinah, da so mislili podati to ali ono izjavo. Ob vsaki priliki so vlačili sami sebe v novine, to pa v jedini namen, da so dajali na znanje, da so tudi oni tu. Oglašali so se sami, ker se jih že ni hotel spominjati nikdo drugi. Tudi sedaj, odkar je pal grof Badeni in je nastopil Gautsch, igrajo isto ulogo. Gautsch se dogovarja z desnico in levico, ali Italijanov ne kliče. Da pa vendar obrnejo na-se pozoraost tudi v tej dobi pogajanj, dvigajo noge tudi oni in naznanjajo v novinah, kako so imeli dogovorov z veleposestniki nemškimi, katere bi vlada vsakako hotela dobiti na svojo stran. In potem pristavljajo Italijani uprav imenitno, da je med njimi in veleposestniki nemškimi toček, ki jih spajajo. To je „lovenje“.

Italijanske novine so naznanjale že v soboto, da pojdejo Italijani v nedeljo v deputaciji do ministerskega predsednika. Ko jih že on sam noče klicati k sebi — kamo-li, da bi se potrudil do njih! — pa se mu ponujajo sami! Taki so na Dunaju prav tisti ljudje, ki so doma toli oholi in samovlastni! Sicer pa ni nikakih poročil, da-li so sploh bili pri ministerskem predsedniku in da-li so opravili kaj?!

Umrl je v Pienu v Istri vrl rodoljub in poštanjak Anton Kurelič, trgovec in posestnik tam. Pokojniku je bilo 60 let in je bil oče odvetniškemu kandidatu v pisarni g. dr. Trinajstiča v Buzetu, gospodu d. r. Simonu Kureliču. Pokoj duši pokojnikovi!

Slovenski jezik na tržaški pošti. Od več strani nam poročajo, kako uradniki na tržaški pošti zlorablajo vsako pretvezo, da tudi za pisma slovenskimi naslovi pišejo laško-nemške receptise. Iz Bosne in Hercegovine n. pr. prihaja vse polne pisem čistimi hrvatskimi naslovi in tudi hrvatskimi napisi tvrdk na kuvertah, vendar se izdajejo dosledno le nemško-laški receptisi. In sicer pod pretvezo, ker odpošiljatelji — to pa le v komediteto gg. uradnikov — dostavljajo spodaj „Triest“ ali „Trieste“. Nadpis tvrdke je hrvatski in naslov je hrvatski; ali ukupni naslov se smatra nemškim radi tistega „Trieste“ ali „Triest“. Nasvet, ki ga vemo mi proti takemu postopanju, je jako jednostaven in bi najnujnejše prosili sosebno hrvatske liste, naj ga sporoče prebivalstvu Bosni in Hercegovini. Da odtegnemo uradnikom na pošti tudi označeno pretvezo za izdajanje laško-nemških tiskovin, ne treba druzega, nego da vsakdo napiše le Trst in nič zraven „Triest“ ali „Trieste“! Tega pa vendar ne smemo dopuščati, da bi se naša uljudnost in prijateljivost zlorabljali za kratenje pravic našemu jeziku.

Iz Sežane nam pišejo: Obzirnost vlade do Italijanov v Primorski je tolika, da se kaže celo tam, kjer Italijanov niti ni.

To je pokazala tudi o imenovanju členov v komisijo za odmerjanje pridobnine za naš okraj. Prav je, da se vlada ozira na manjšine, kjer iste o volitvah v rečene komisije niso mogle priti do veljave. Čudno pa je, da vlada poštevati tudi take laške manjšine, katerih — ni! To se je godilo pri nas. V Sežani imamo jednega Laha, kajti par laških uradnikov ne štejem med prebivalstvo; ti so danes tu, jutri tam. In čujte: v imenovano komisijo je vlada imenovala tistega jedinega Laha!

To je pač pretirana obzirnost! Kar pa ne bode oviralo italijanske gospode, da ne bi o prvi priliki zajokali o tem, kako vlada strašno zatira in prezira Italijane na Primorskem. Mi bi hoteli čuti, kakov krik bi zagnali kje v Bujah, ako bi vlada izvoljila v komisijo kakega poznanega Slovana! Da-si treba pomisliti, da v nas imamo jednega Italijana, v okraju bujskem pa je večina prebivalstva slovenska. Sicer narodno zaspana še, ali vendar slovenska.

25-letnica „Glasbene Matice.“ Vsikdar, kadar se je naš zatirani narod pomaknil za stopinjo naprej v svojem kulturnem delu, vsikdar pozdravljamo tak korak z jasno radostjo, in s posebnim zadovoljenjem in z zahvalo v srcu onim, ki so pripomogli k napredku. Tako sedaj ob slavlju 25-letnice našega dičnega glasbenega zavoda naše, ljubljene „Glasb. Matice.“ Po poročilih iz središča domovine, iz bele Ljubljane, kjer se je vršilo to slavlje, je bilo isto najčastnejše. Prvi del slavnosti je bila opoldanja seja v domu „Glasbene Matice“. Na tej seja je predsednik „Matični“, g. Ravnihar, v živih besedah slikal zgodovino procvita tega zavoda, kateri sije neskaljen v zgodovini narodnih borb našega naroda. Temu zavodu, kakor izključno umetniškemu, je bilo takoj naklonjeno veliko in malo: dež. zbor, občinski zastop ljubljanski, kranjska hranilnica in posebno visoka vlada. Govornik je povdarjal velike naklonjenosti bivšega deželnega predsednika „Glasb. Matice“, a še večjo sedanjega predsednika barona Heina. Le-ta je izposloval zavodu večjo subvencijo, omogočil je „Matici“ dunajski izlet in je izprosil celo naklonjenost cesarskega dvora. Na koncertu na Dunaju sta bila navzoča dva člena cesarske rodbine in o tej priliki se je smela predstaviti „Matica“ vladarju samemu, kateri je prijazno občeval s posamičnimi člani „Matice“ in je prisrčno pohvalil to slovensko glasbeno podjetje. Gosp. Beló, tajnik „Matični“, se je spominjal zlasti prvega in najuglednejšega voditelja „Matice“ za njene minolosti, Vojteha Valente in pa neumornega sotrudnika Matičinega Antona Nedvčiča, kateri je tako rekoč na svoji smrtni postelji zložil za „Matico“ skladbo „Domovini in ljubavi“. Spominjal se je nebrojnih drugih sodelovalcev na polju slovenske glasbe: onih, katerih že ni več med živimi in onih, kateri še delujejo v slavo „Matice“.

Povdarjalo se je tudi, da bi se moral „Matični“ delokrog razširiti tako, da postane „Matica“ neka viša glasbena šola, nekaj k o n z e r v a t o r i j.

Na koncertu zvečer je deklamoval pesnik Gangl svoj svečani govor v vezani besedi. V popred koncertu se je vršil pod vodstvom g. Čerina. Na koncertu se je proizvajala Vilharjeva overtura iz „Jamske Ivanke“, katera je klicala v spomin one davne dni, ko se je naš narod jel probujati iz svojega sna in ko je dihala narodno življenje slovensko ono bujno navdušenje prve mladosti. Iste spomine so zbujale tudi „stare“ slovenske pesmi, katere je popeval starina slovenske glasbe, operni pevec Noll. Orkester je proizvajal tudi „intermezzo“ iz opere „Ksenija“ od V. Parme in navzoči skladatelj se je moral ponovno pokazati občinstvu. Proizvajal se je tudi Smetana se sliko „Iz čeških logov in gajev“ in mešani zbor je spremljevanjem orkestra pel dva komada Haydnovega „Stvarjenja“. — Po koncertu se je zbralo občinstvo v prostorih „Narodnega doma“ na prijazen sestanek, kjer je navdušeno plamtela iz sre gorečnost za prospeh slovenske glasbe in slovenskega petja. Saj bi bili baš tu zbrani prijatelji slovenske pesmi lahko zaklicali našim narodnim nasprotnikom, ubijalcem naše narodne svobode z oslepljenim Gregorčičevim ptičem:

Le jedno je, kar vzeli niste,
Kar mi ne vzamete nikdar:
To pesmi so, srebrnočiste,
To petja je nebeski dar!

Sneg na Kranjskem. Nenavadno kmalo se je pričela letos zima na Kranjskem. Zapadel je sneg zlasti na Gorenjskem tako visoko, da še nikako zimo tako. V Krajski gori je palo snega 140 cm., v Ratečah 170 cm. in po nekaterih krajih celo tri metre visoko. Ondi se pač izpolnjuje prorokovanje: vroče poietje, huda zima.

Pogorela je v Ljubljani baraka, v kateri ima „Narodni dom“ električni motor za napravo električne luči. Škode je okoli 3000 gl. Ne ve se, kako je nastal požar.

